

Vor kaptajn måtte i land for at fremvise sit pas og meddele hvad slags varer han medførte, som var 34 kister sølv i stænger og 24 stykker bly, hvilket var alt det gods vi medførte fra København. Derefter gik betjentene med os for at undersøge om dette havde sin rigtighed, og vi fik så tilladelse til at passere og fortsætte op ad floden til staden Kanton, som var vort bestemmelsessted. Vi tog afsked med Kastellet, affyrede 27 skud og fik 9 igen, sejlede så op ad Kanton-floden med englændernes hjælp, som slæbte os til den sædvanlige plads lige over for faktoriet (red: handelsstationen med varelager), hvor vi kom kl.8 om aftenen. Vor Kaptajn og Superkargo (red: bosiddende handelsagent) eller Overkøbmand og hans 6 Assisterter tog så om Natten ind i Byen, der laa 5—6 Sømil (ca. 10-12 km) borte. De, som ledsagede dem, kom ikke tilbage, før næste Aften. Saa kom vor Confedor (red: den, der skaffer proviant til ophold og hjemrejse). Vor Confedor gav os to Oxer og nogle Beder (red: kastreret vædder) samt et Fad Mandarinvin, for at vi skulde more os lidt. Dette gør han med hver Nation, som kommer derhen. Da vor Confedor gik fra Skibet, blev der bevist ham kongelig Ære med mange Skud og store Æresbevisninger og Pragt. Alle Matroser raabte tre Gange Hurra for ham med Huerne af. Folkene paa Confedorens Slup (red: mindre skib) raabte én Gang Hurra. Den hele Dag var Matroserne lystige og glade og havde nu glemt alle deres Genvordigheder, Tamp (red: kort stykke tovværk som bruges til afstraffelse) og Hunger, som de havde maattet udstaa paa Rejsen, saa længe Brændevinen var dem i Hovederne. Næste Morgen, da vi havde sovet ud, var der nok at bestille, nemlig at takle Skibet (red: ordne tovværk og rigning på masterne) og bringe alt vort Gods op i Bangsalen (red: varelageret), samt hele vor Proviant, som Skibskokken nøjagtig skulde efterse.

Vore 34 Kister med Sølvstænger samt alle Blykasserne blev bragt op i Faktoriet i Kanton, hvor Faktoriets Kaptajn skulde lade dem indsætte i Handelshuset med Vagt udenfor Dørene, saaledes at en Underofficer med sit Baks-Mandskab (red: En bak består af underofficer og 8 menige sømænd), der skulde holde Vagt paa Faktoriet; men naar de var fri for Vagt, skulde de indkøbe nødvendigt Tøj for dem til Hjemrejsen for Penge, som de laaner af vor Kaptajn, nemlig 8 Rigsdaler. Hver Underofficer havde Vagt paa Faktoriet i en Uges Tid, og derpaa kom en anden fra Skibet med sit Baks-Mandskab og bliver der ogsaa en Uge, og saaledes bliver det ved, indtil hele Mandskabet har været i Land og har gjort sit Indkøb til Hjemrejsen, mest Klæder og The med Underkopper. Skibet lossede helt og blev nøjagtigt eftersat, om det havde taget nogen Skade. Så blev skibet kalfaltret (udbedring af mellemrummene mellem skibsplankerne for at gøre det tæt. Sker typisk med gammelt tovværk og beg, et tjæreprødt), først udvendig og derpaa indvendig, hvilket stod længe paa. I varelageret var der ogsaa en Underofficer, der eftersaa, at alle Skibets Sejl var i god Stand til Hjemrejsen. Da nu Skibet var blevet tæt og godt gjort i Stand, underrettedes Superkargoen derom, og saa kom der Ordre fra ham om, at der først næste Morgen vilde komme Porcelænskasser, der som oftest kommer om Aftenen og bliver tømte om Natten. Dermed fulgte Chinesere, da Baaden, som bringer Kasserne, tilhørte dem. Da Lasten blev indtaget, blev der stoppet tørt Sand mellem Kasserne, for at de ikke skulde ramle om i Søgangen. Vor Overstyrmand skulde tage imod Ladningen og svare for, at den ikke kom til Skade.

Der var meget at bestille i den Tid, og der hærgede en heftig Sygdom blandt Matroserne. Aarsagen hertil var, at efter paa vor lange Rejse til China kun at have faaet 3 Pægle Vand (red: svarer til ca. trekvart liter) daglig var vore Tarme indskrumpne, og da vi kom til China, fik vi saa meget Vand vi vilde og spiste chinesiske Frugter, som er hidsende, og naar man drak Vand bagefter Frugterne, blev det let for meget, saa at man fik Kolik (red: stærke mavesmerter). Men hvis man blev ved at spise disse søde Frugter og drikke Vand til, blev Sygdommen heftigere og gik over til Dysenteri (red: smitsom tarminfektion); vi havde altid stor Appetit, men Maden gik ned ufordøjet. Mange maatte gaa paa Vandhuset 10 Gange i Timen, men alligevel kom der kun Blod, men hvad jeg fandt underligst var, at naar de gik i Seng, var de som berusede og talte mere end de vilde. Da denne Sygdom var paa det højeste, var vor Doktor oppe paa Faktoriet, thi vore Overordnede led ogsaa meget af denne Sygdom; men naar der var nogle meget syge, saa maatte Doktoren komme til Skibet. Iblandt de Syge var en Matros, ved Navn Kaspar, Doktoren gik til ham, følte hans Puls og gik saa direkte til Præsten og bad ham tale godt for den Syge. Præsten vilde bede for ham, men den Syge svarede kun med Eder og Forbandelser og befalede Præsten at gaa sin Vej, men Præsten gik ikke alligevel; tilsidst læste Kaspar Fadervor indtil Ordene »Riget er dit«, da døde han og blev begravet af Chineserne hos andre Danskere, og Præsten kastede 3 Skovle Sand paa ham, inden han blev bragt fra Borde.

Jeg laa ogsaa af denne Sygdom, men vovede ikke at spise uden hvad Doktoren ordinerede, nemlig Bouillon og ikke andet. Denne Bouillon lavedes af Laarkød, der kogtes i Vand saa længe, at al Kraften gik over i Vandet; dette Vand skulde jeg drikke to Skaale af hver Morgen og Aften. Dette varede i 5-6 Dage, da begyndte jeg at faa Brød, men ikke Smør, 3 Dage derefter fik jeg saavel Brød som Smør efter Lyst. Alle de, som døde, spiste hvad der blev dem forbudt, og derfor døde de. Hvis de, der skulde passe de Syge, forsømte deres Ordre, maatte de tage 50 Slag i tynd Undertrøje over Kanonen i Doktorens Nærværelse, hvilket var en haard Straf. Da jeg begyndte at komme mig lidt, fik jeg denne besværlige Bestilling, som jeg maatte holde ud i 14 Dage imod min Villie. Jeg takkede min Gud for at slippe, da jeg foretrak at arbejde med Folkene, fremfor at høre paa de Syge, som var sultne og som man ingen Føde maatte købe til, om de end bad grædende derom og nogle af dem endog truede med, naar de bleve raske, at kaste En over Bord, thi de havde en glubende Appetit. Hvis man klagede herover til

Doktoren, sagde de, at de aldrig havde sagt noget saadant, men gjorde det til Løgn. Jeg var ogsaa siden bange for at gaa med dem op i Takkelagen for at rebe eller beslaa Sejlene, at de vilde kaste mig fra Raaen ned i Havet. Jeg var ene og uden Venner, men Gud kendte mine Tanker, naar jeg gik op med disse sømænd, og Gud ske Lov, der hjalp mig, saa at jeg uden Skade kom tilbage til Kjøbenhavn.

Nu skal jeg fortælle om Indbyggerne i China. De var snarest smaa af Vækst, mørkebrune af Ansigtifarve, med raget Hoved, men fra Issen har de en lang Pisk, der gaar lige ned til Bæltet; alle, som ingen Pisk havde, var Latroner (red: røvere). Mange af disse laa ude paa Søen og fik ikke Lov til at komme i Land paa Grund af deres Tyverier og Røverier. De gik i blaa Nankinsklæder, røg megen Tobak, som var saaledes lavet, at de tog en lang Strimmel Papir, kom deri skaaren Røgtobak, viktede saa Strimmelen sammen og tændte derpaa den ene Ende og røg til Skægget begyndte at blive svedent, saa kastede de den væk og tog en ny. Chineserne var meget venskabelige at tale med, men den vanskeligste Nation at handle med, da de er de klogeste Tyve; man véd intet, før Pengene er væk fra Ens Lomme, thi de staar tæt rundt omkring den, som de véd har Penge. Nu har de chinesiske Penge et Hul i Midten, og paa en Traad er der 16 Skilling; naar vi havde Lommerne fulde, var det umuligt for os at mærke, om Pengene forsvandt.

I Staden Kanton var alle Indbyggerne meget tarvelige i deres Paaklædning, saavel Købmænd som de største Rigmænd. De gaar alle i en vid Kjortel og vide Benklæder af Nankin eller Silke, enten mørkeblaa, gule eller hvide, og har Kalotter paa Hovedet. Forskellen var kun, at de hovedrige Købmænd, havde en stor Guldknap i deres Huer. Kvinder saa vi ingen af her, uden Visitørens (red: toldmanden) Kone, da hendes Mand og hun laa ikke langt fra vort Skib, for at se, hvad der blev bragt fra og til Skibet. 14 Dage før Skibene kommer sendes alle Kvinder bort fra Staden og ind i Landet, hvor de opholder sig saa længe Handelen varer. Men Betjentens Kone saa jeg ofte. Hun havde sit Haar opbundet paa Issen, ligesom Grønlænderinderne. Hun var meget elskværdig imod dem, der kunde tale hendes Sprog.

Der var ogsaa nogle Latroner, der altid laa paa Søen med Kone og Børn. Disse var brungule af Ansigtifarve, magre, med faa Klæder paa Kroppen, Kvinderne havde Jernsko paa Fødderne, ikke større end til et 8 Aars gammelt Barn. Dette skulde være deres Straf for fordums Svig og Bedragerier imod deres Kejser, og denne Generation skulde udstaa denne Straf, saa længe der levede nogen af samme Slægt. Jeg saa al Slags Kvæg, saavel Køer, Heste, Faar og Geder, alle Kreaturerne var meget fede og i god Stand, men knap saa store som i Island. Kødet havde en eller anden Bismag, som ikke findes ved vort Kød, Suppen var heller ikke saa kraftig som i de nordiske Lande. Der fandtes en Mængde Aal, ligeledes Hønsæg, der var en god Føde; Fisk var ikke let at faa, de var smaa, men smagte godt; de gik højt til Vejrs inde ved Kysten og faldt saa ned oppe paa Land, saa at de ikke kunde komme ud igen. Det hændte ofte, naar vi gik i Land, at vi fandt disse Fisk og bragte dem med os til Skibet, af Smag lignede de Foreller. Landet i sig selv var som et jordisk Paradis med utallige Frugter og Risgryn, der var hvide som Sne og søde som Honning. Naar man spiser dem meget varme, taber man Synet, men vi lavede Ost af dem og spiste dem saaledes kolde. Chineserne bagte Brød deraf, som vi havde med paa Hjemrejsen. Det var en god Føde, men var vanskelig at forvare i Varmen, paa Grund af Orme.

I China er der ingen Vinter, men stedsevarende Sommer. Dagen varer 12 Timer, Natten ligeledes; naar en Frugt er fuldmoden, falder den af Træet, og strax mærker man, at en ny vil springe frem. Deres Sukkerplantager er ogsaa prisværdige, alligevel exporteres der ikke noget Sukker derfra, da Træet er en dyr Vare. Porcelæn ligesaa, et Par Thekopper koster her kun 2 Skilling, men naar de bringes her til Landet, koster de 18 eller 20 Skilling. Jeg saa ogsaa deres Porcelænsfabrik; den var ligesom et højt Taarn med mange godt byggede Huse, hvor de brændte Porcelænet. Naar vi kom til Fabriken Kl. 8 f. M. og bestilte en Underkop og en Overkop, og jeg t. Ex. bestilte mit Kontrafej (red: selvportræt) paa Underkoppen, saavel Ansigt som Underkrop, saa Chineseren lidt paa mig og sagde, at jeg skulde komme igen om Morgen Kl. 8, og naar saa jeg selv eller min Kammerat kom, var Thekopperne færdige, mesterligt lavede. Ingen af vore Folk maatte komme ind i Staden, og vilde vor Kaptajn tale med nogen dér, fulgte to Chinesere med ham og anbragte ham inde i en lille Karet, hvor der blev bundet for hans Øjne, indtil han kom til sit Bestemmelsessted; naar han havde udrettet sit Ærinde, bar de to Chinesere ham bort igen og bandt for hans Øjne som før, indtil han kom udenfor Portene. Udenfor Portene var der to Gader, Faktoriets Gader, hvor der købtes alle Varer til Hjemrejsen. Thekasserne kom vistnok inde fra Landet, thi jeg saa, at to Chinesere bar en Thekasse ind i Faktoret, hvor al The findes, som skal bringes ud paa Skibene, thi der er Superkargoen med hans 6 eller 8 Assistenten, som sorterer Theen, vejer den og pakker den. Faktoriets Chef fører Opsyn med, at de Vagthavende svarer til, hvad der bliver borte paa deres Vagt.

Da nu Skibet havde faaet lastet saa meget, at det næsten stod paa Grund, blev det flyttet til, hvor Søen var dybere, men Vejen længere op til Faktoret. Vor Confedor fulgte med os og skaffede os, hvad vi behøvede, især de Syge. Det begyndte at lakke imod Tiden for Hjemrejsen og Vi gjorde vort Skib færdigt til Hjemrejsen. Den 8de Januar 1761 tog vi Afsked og gav Kastellet 27 Skud og fik 9 igen. Vi satte vor Kurs i Sydvest med svag Vind fra Nordost, og havde underslaaet vore Sommersejl. Denne, Vind var saa varm som Luften i en Stue, opvarmet med

Kakkellovn. Vi havde intet Arbejde med vore Sejl, men lod dem staa, og vore Overordnede var nu gode og skikkelige imod os. Grunden hertil var saavel den gunstige Vind som deres Glæde over Hjemrejsen, saa at de, som paa Udrejsen var de værste, nu paa Hjemrejsen blev de bedste, og de tænkte at være vore gode Venner til Kjøbenhavn, for at det ikke skulde falde os ind at tænke over, hvor slet de havde opført sig imod os paa Udrejsen.

(Fra: En islandsk eventyrer Arni Manugsons optegnelser, 1917. Bearbejdet)